

Nedávno česká kina odvysílala závěrečný díl trilogie *Padesát odstínů*. Ačkoliv nejprve knižní, později zfilmovaná série neoslňuje svými uměleckými kvalitami, jedno je jisté. Stala se fenoménem a obchodním trhákem, je muž se začalo říkat „porno pro mamky“. Ukázaly však snímky a knihy něco opravdu nového, anebo jen díky nim vyplávaly na povrch dávné ženské touhy, o nichž se ale nemluví? Pro Kateřinu Klapilovou, evoluční sexuoložku a vedoucí Výzkumné laboratoře evoluční sexuologie a psychopatologie na Národním ústavu duševního zdraví v Klecanech, jsou lidské sexuální fantazie denním chlebem.

LUDMILA
HAMPLOVÁ
spolupracovnice LN

LN Zkoumáte lidskou sexualitu, včetně jejích nejtemnějších zákoutí. Překvapilo vás vůbec něco na sérii *Padesát odstínů*?

Z hlediska popisovaných sexuálních praktik ani ne. Pro mě osobně jde spíš o červenou knihovnou než pornografický materiál. Ožívá v ní mýtus zanedbávané Popelky, kterou si vyhlédne pohádkově bohatý princ a nabídne jí luxusní život, a vše je okouřeno sexem. Existuje řada běžně dostupných knih, které jsou v zobrazování sexu mnohem drsnější. Myslím, že v knížkách a filmech této série vlastně o sex nejde v první řadě.

LN Jak je ale možné, že řadu žen série vzrušuje?

Zeny k tomu, aby byly vzrušené, nutně nepotřebují explicitní popis sexuálních praktik. Vzrušují je pro ně už samo prostředí, ve kterém se hlavní hrdinové pohybují. Luxusní hotely, vybrané restaurace, výlety soukromou helikoptérou a nabývaný svět, ve kterém nic není nemožné, to je svým způsobem pohádka moderní doby. Mimoheďem, podle výzkumů je pro mnoho žen sexuálně vzrušující i červená knižníka zahrnující nesexuální popis romantických dobrodružství – ženy si ale při jejím čtení své tělesné vzrušení neuvědomují.

Knihla o ženě, kterou roky sexuálně zanedbával její manžel, ale pak se objeví někdo, kdo probudí její „sexuální bohyni“, by mohla být zajímavější a mít větší dopad než příběh panny

”

LN Zmíněná série si vynesla nepřilichitý označení „porno pro mamky“, tedy pro ženy středního věku, které nejsou příliš spokojené se svým sexuálním životem. Myslíte si totéž?

Je to trochu záhada. Dlouho jsem přemýšlela nad tím, jak je možné, že tyto ženy, které sexuálně žijí mnoho let a mají různé zkušenosti, nadchne série s hlavní hrdinkou devatenáctiletou pannou. Stále na toto otázku nemám odpověď, ale nabízí se vysvětlení, zda se svým způsobem nechtějí vrátit na začátek svého sexuálního života. Zdá se znovu, aniž by měly za sebou předchozí sexuální zkušenosti a mnohdy i traumata. Vytvořit knihu o ženě středního věku, která (konečně) prožívá svou sexualitu naplno, by ale podle mě mohlo být ještě zajímavější. Kniha o ženě, kterou roky sexuálně zanedbával její manžel, a pak se objeví někdo, kdo probudí její „sexuální bohyni“, by mohla mít větší dopad než příběh mladé panny.

Víc než 10 let zkoumá lidskou sexualitu. Kateřina Klapilová se zabývá například měřením ženské (i mužské) sexuální reakce na videomateriál či erotické texty.

FOTO MAIRA - Y. RENELT

Sex podle šedi

Jak je možné, že série knih a filmů s nezkušenou pannou nadchne ženy kolem čtyřicítky? Odpověď je jednoduchá, fantazie spojené s „drsnějším“ sexem má řada z nich. Fenomén *Padesát odstínů* šedi tak možná jen natukl něco, po čem některé ženy snily, říká **Kateřina Klapilová, evoluční sexuoložka**, která zkoumá ženské sexuální fantazie.

LN Je obvyklé, že by se mladé dívky naplno pouštěly do stejných praktik, kterým se věnuje literární hrdinka?

Některé určitě ano, ale obvyklejší a určitě i ze sexuologického pohledu vhodnější je, když se ženy (i muži) dostávají k méně obvyklým sexuálním praktikám až poté, co získají nějaké zkušenosti. Vyzkouší si různé způsoby „lehčího a normálního“ drážnění, poznají své vlastní tělo a mají více jasno v tom, co je samotné vzrušuje a co nikoliv, a zda je třeba hledat něco dalšího. Sexuální fantazie spojené s dominancí či submisivitou má zhruba desetina Čechů a Češek, což není malé číslo. A v mladších věkových kategoriích je ještě vyšší, může to být až pětina lidí.

LN To znamená, že snít o ponížení při sexu není neobvyklé?

Vůbec ne. Když se podíváme na výsledky našeho reprezentativního výzkumu české populace, který byl věnován právě různým méně obvyklým sexuálním zájmům, jako je mimo jiné fetišismus, bítí a mučení, voyeurismus, exhibicionismus nebo znehybnění, zjistíme, že tyto fantazie jsou poměrně časté. Oblast submisivity/dominance a sadismu/masochismu je zajímavá tím, že procento mužů a žen, kteří mají tyto fantazie a případně se pouští do jejich realizací, jsou poměrně vyrovnaná. U ostatních parafilií přitom najdeme obrovské pohlavní rozdíly, kdy výrazně převládají muži s neobvyklými sexuálními preferencemi.

LN Jak si vysvětlujete, že tento způsob sexu baví muže i ženy zhruba stejně?

Z pohledu evoluční teorie to lze vysvětlit tak, že se jedná o sexuální strategie, které se navzájem doplňují. Na jedné straně jsou lidé, kteří mají sklon se chovat v sexu dominantně a přinášejí jim to vzrušení, a na té druhé ti,

kterí toto chování protějšku přijímají. Statisticky vychází přibližně stejné procento mužů a žen, kteří se těmto sexuálním aktivitám věnují.

LN Znamená to, že když má někdo určité sexuální fantazie, bude je chtít realizovat?

Ne nutně. Samotná přítomnost sexuálních fantazií ještě neznamená, že jejich obsah bude chtít člověk uskutečnit. Také se může stát, že po vyzkoušení nějaké fantazie muž či žena zjistí, že realita nebyla tak vzrušující, jak si představovali. Rovněž je možné, že svou fantazii na základě zkušeností různě poupraví nebo nahradí něčím jiným.

LN Je společnost vůči různým aktivitám otevřenější?

Určité sexuální aktivity se stávají společensky akceptovatelnějšími a pro řadu lidí je snazší realizovat fantazie z okruhu BDSM, aniž by se museli obávat odsouzení. Sdílet svému partnerovi nebo své partnerce, že má tyto sklony, už automaticky nemusí znamenat, že přijde o partnerský vztah.

LN Roste počet takto zaměřených osob?

Na první pohled se to může zdát, protože série *Padesát odstínů...* a tématika, které se věnuje, se stala módou. Pro řadu lidí to tak mohl být impulz k tomu, aby realizovali své nebo partnerovy představy. Fantazie se tak pro ně staly skutečností. Ženská sexualita je navíc, co se týče provozování sexuálních aktivit, tvárnější než sexualita mužská.

LN Co přesně znamená, že ženská sexualita je tvárnější než mužská?

Zeny obecně mají mnohem větší volnost v tom, co v rámci svého sexuálního života zkusí. Je to vidět i na velkém procentu žen, které uvádějí, že jsou bisexuální nebo že je alespoň různě ženou mate-

riály, které zahrnují lesbický sex. U mužů je toto nemyslitelné – když nemají homosexuální sklony, materiály, v nichž se objevují dva muži v intimní situaci, jsou jim nepřijemné. Existuje u nich něco jako averze vůči tomu, co jejich sexualita neobsahuje.

LN Projevuje se to ještě nějak jinak?

Jesté patrnější je to u sexuálních praktik – pokud žena narazí na partnera, který má sadistické či masochistické sklony, a najde s ním nějaký vzájemný konsensus, je možné, že se jí tyto aktivity budou líbit. Pokud se tak navíc stane na začátku jejich sexuální kariéry, kdy jejich sexualita není ještě zcela utvořena, může se stát, že si jí partner v tomto ohledu „vychová“. I když se vztah později rozpadne, ony už budou mít svůj sexuální repertoár bohatší. U mužů je tato tvárnost daleko menší. Buď mají určité tendence a budou se těmto aktivitám s radostí věnovat, anebo ne a nebudou takto zaměřené sexuální aktivity vyhledávat.

V minulosti bylo pro lidi náročnější své tužby realizovat, velmi pracně hledali svůj protějšek. Stejně tak různé sexuální pomůcky nebyly snadno dostupné. Mnohdy si je sami vyráběli.

LN Co vlastně motivuje lidi k tomu, aby sáhli po různých BDSM aktivitách?

Jsou tu v první řadě vnitřní sexuální preference, o nichž jsme

mluvili. Ale samozřejmě také snaha zpestřit si svůj sexuální život. Dříve nebo později se v dlouhodobém partnerském sexuálním životě vlivem mnoha faktorů, ať už je to příchod dětí, či stres, objeví stereotyp. Záleží pak na obou partnerech, co s tímto udělají. Pokud trochu více přemýšlejí nad svou sexualitou, obvykle mají chuť stereotyp nějak nabourat. Pak pro ně mohou být různé „jemnější“ BDSM praktiky zajímavým zpestřením a série *Padesát odstínů...* může být pro něho inspirací. Kvůli zpeřování sexuálního života však není třeba hned zkoušet něco neobvyklého. Stačí pracovat na své „normální“ sexualitě a hledat způsoby, jak partnera nebo partnerku vidět v trochu jiném světle, zajít si spolu znovu na rande.

LN Změnila filmová a knižní série také to, jak jsou různé aktivity vnímány?

Určité není jediná a ani nebyla první, která nabídla tuto tematiku. Fenoménem se stala díky propagačovanému marketingu. Mimoheďem, sextshopy dnes běžně nabízejí celé řady pomůcek, které vznikají právě pod licencí *Padesát odstínů*. Obecně ale platí, že řada BDSM aktivit už přestává být považována za něco „jichleho“, ale staly se všeobecně přijímanými a tolerovanými. Vždy tu byli lidé, kteří měli tyto sklony, ale v minulosti bylo pro ně mnohem náročnější tužby realizovat. Buď měli to štěstí, že narazili na partnera, který jim v tomto ohledu vyšel vstříc, nebo velmi pracně hledali svůj protějšek. Stejně tak různé sexuální pomůcky a hračky nebyly tak snadno dostupné jako dnes. Mnohdy si je sami vyráběli.

LN Takže existovali vždy druho sexuální „kutilové“?

Ano. Pokud něco nebylo běžně dostupné a člověk po tom toužil, musel si to mnohdy vyrobit sám. V tomto ohledu přinesla nejen série *Padesát odstínů* pozitivní

změny. Sexuální pomůcky pro tyto aktivity se vyrábí ve velkém a jsou dostupné široké veřejnosti.

LN Co když se někdo nezkušený rozhodne sáhnout do „tvrdších“ praktikách?

Má to svá rizika, protože takový člověk řadu věcí neumí. Je velký rozdíl mezi lehkými praktikami typu používání různých kostýmů a těžšími praktikami, které už zahrnují určité působení bolesti, svazování celého těla a podobně. Zatímco do prvních zmiňovaných se může pustit takřka kdokoli, tak u druhých si nezkušený člověk může opravdu ublížit. Nicméně v poslední době přibývá různých koučů a lektorů, kteří tyto aktivity vyučují a hlavně učí, jak je dělat bezpečně. Filmové scény pak dokonce mohou být použity při výuce.

LN Jak to může fungovat?

Tyto knihy a filmy jsou něco, co lidé znají. Lektor nebo lektorka může například pustit ukádku z filmu a následně o scéně mluvit. Mohou probírat třeba to, jak spolu hrdinové komunikovali, zda daná aktivita odpovídala jejich očekávání, nebo od sebe chtěli něco úplně jiného. Komunikace je důležitou součástí sexu.

Výzkum na vlastní kůži

V rámci laboratoře Evoluční sexuologie na Národním ústavu duševního zdraví provádějí velkou řadu výzkumů zaměřených na sexualitu žen i mužů. Můžete se tak zamyslet nad svou sexualitou jak z pohledu domova, tak přímo v laboratoři. Přihlášení je možné skrze web na www.sexlabnuzd.org, další možnost je kontaktovat výzkumný tým na e-mailové adrese info@sexlabnuzd.cz.